

פרשת שלח - "ולא תתורו"

פרשת שלח פותחת בפרשת המרגלים וחותמת בפרשת ציצית.

פרשת המרגלים פותחת בציווי: "שלח לך אנשים ויתרו את ארץ כנען". ואילו פרשת ציצית חותמת באזהרה: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" המילה המנחה לתור מופיעה שנים עשר פעמים בפרשה.

לתור, אומר המדרש ב"שיר השירים" זה לא רק להסתכל בעיניים. לתור, זה להפנות את האישיות אל עבר מקום מסוים. בספר קהלת אנו מוצאים שלתור זה גם לחקור בחכמה: "תרתי בליבי, למשוך ביין את-בשרי; וליבי נוהג בחכמה, ולאחוז בסכלות--עד אשר-אראה אי-זה טוב לבני האדם אשר יעשו תחת השמיים, מספר ימי חייהם" (קהלת ב,ג)

שנים עשר מרגלים, מנכבדי העם, נשלחים לתור את הארץ ולעמוד על טיבה, עשרה מתוכם הביאו עמם חוות דעת שלילית:

"... עז העם היושב בארץ, והערים בצורות גדולות מאוד, וגם ילדי הענק ראינו שם... ארץ אוכלת יושביה היא, וכל העם ראינו בתוכה אנשי מידות". לעומתם, כלב ויהושע אמרו: טובה הארץ מאוד מאוד עלה נעלה וירשנו אותה, כי יכול נוכל לה."

ביחס לעובדות לא התעורר כל ויכוח. השאלה היתה לגבי הפרשנות. מה גורם להבדל בפרשנות? מסביר הרב אליעזר קשתיאל כי "לתור זה כל האישיות, כל המחשבות, כל נטיית הנפש. העיניים מבטאות את הלך רוחו של האדם. למקום שאליו אדם רוצה ללכת, למה שמעניין אותו, אליו הוא מביט. בארץ פגשו המרגלים פירות בגודל נדיר. ניתן היה לראות בזה את קיום ההבטחה האלוקית על "ארץ זבת חלב ודבש". אך המרגלים ראו בכך סימן שהארץ היא ארץ "משונה". לעומתם, כלב ויהושע שידרו אופטימיות. הם ראו את הארץ כטובה ונהדרת.

פסוק נוסף המדבר על העיניים – "ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם" המרגלים ראו את עצמם בעיניים של הזולת, הם הגדירו את עצמם לאור האחרים. כשאדם עסוק ב"איך אני נראה", במה האחרים רואים בו, הוא מגיע לעצבות. ארץ ישראל היא הארץ אשר "עיני ה' אלוקים בה מראשית שנה ועד אחרית השנה". אל הארץ צריך לבוא מתוך גישה של ארץ חמדה, ארץ הקודש.

כלב מגיע לחברון. חברון אומר ה"ספרי", היא המקום הכי גרוע בארץ. יש שם בעיקר טרשים, כלב מגיע לשם לראות את אברהם ואת יצחק ואת יעקב שחיו פה, לראות את הערכים שלהם, את אוצרות הזהות שלנו כעם, "יראו ישרים וישמחו", אומר דוד המלך בתהילים, כשהאדם מסתכל במבט ישר, מבט שלא מגזים, לא מאבד את האיזון, הוא גם יודע להיות שמח. יציאת ישראל ממצרים נועדה למטרה ברורה: שהעם היוצא ממצרים יהיה עם סגולה – "ממלכת כהנים וגוי קדוש".

הרב חנן פורת ז"ל כותב כי במבט ארוך טווח ניתן לתקן את חטא המרגלים מתוך הרמת העין לשמים ומתוך מבט טהור שכולו אהבה לארץ הטובה אשר שמה שמי תכלת, ומעיינותיה תהום רבה. הציצית, המסיימת את פרשת שלח כולה, מכוונת לראיה, "וראיתם אותו וזכרתם". לראות את הציצית, לראות את אותם חוטים שמזכירים לנו שיש מטרות גבוהות. לראות שיש הרבה פרטים, המון חוטים, המון קשרים, המון מערכות, שצריך להכיל את כולם. צריך לשים לב לכל ארבע הכנפות, ארבעת הצדדים, וכל המשמעויות שלהם. רק ראייה עשירה מאפשרת לראות אמת שלמה של המציאות, לראות את המכלול לראות במבט רחב, בפרספקטיבה רחבה. "וראיתם אותו", את פתיל התכלת, לראות את השמים, לכוון את המבט לכיסא הכבוד ולהרים את רוח האדם והעם לשמי השמים מעל ומעבר.....

בימים הללו בהם אנו נערכים לסיום שנת הלימודים זו ההזדמנות לעסוק בראיית הטוב בתלמידנו, בהישגנו, במימוש המטרות, ובעין טובה על תקופה. ועם המבט לקראת היציאה לחופשה נעמיק בהכנות לקראת חמ"ד של חופש.

בברכה רבה שושנה נגר

שבת שלום ומבורך

שושנה נגר